



Hyvinvoiva sivistyskunta - velvoitteiden ja rahoituksen tasapainoilua
Hallitusohjelma ja kuntien sivistystoimi

En välmående bildningskommun - balansgång mellan
skyldigheter och finansiering
Regeringsprogram och kommunernas bildningsväsendet

Kuntamarkkinat 2019 – Kommunmarknaden 2019

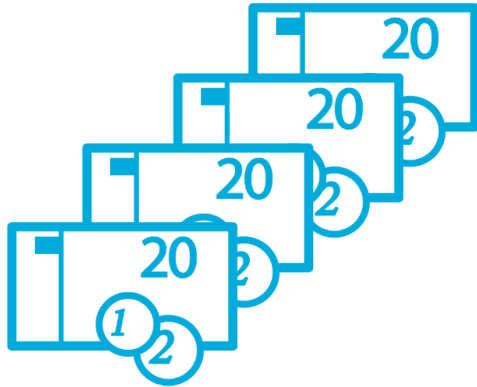
Johtaja / Direktör Terhi Päivärinta

Terhi Päivärinta
@TerhiPaivarinta

11.9.2019

Hallitusohjelma julkaistiin
3.6.2019

Nostoja hallitus- ohjelmasta



Positiivista!

- "Väliaikaiset **valtionosuusleikkaukset** kunnille päättyvät vuonna 2020."
- "Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet sekä kuntatalouteen vaikuttavat veroperustemuutokset **kompensoidaan nettomääräisesti.**"
- **Perusväylien** kunnossapitoon 300 milj. euron vuosittainen korotus
- Kuntien roolia **työllisyyden hoidossa** vahvistetaan

Hmm?

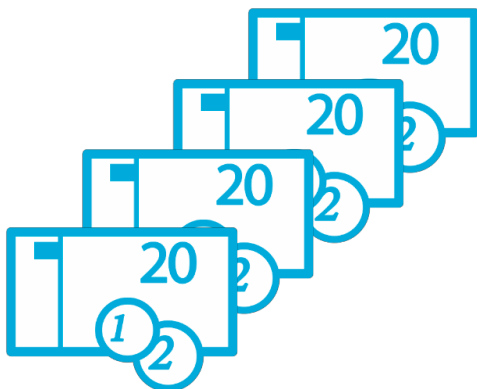
- Mahdollistetaan lapselle **kaksi tasavertaista osoitetta.**
- Kompensoidaan **Veikkauksen** edunsaajille vähenevät määrärahat
- **Harrastetakuu**

Sanahelinää...

- "Kuntien tehtävät rahoitetaan kestävästi kuntien omilla verotuloilla sekä **oikeudenmukaisella ja riittävällä** valtion tuella."
- "Kannustetaan kuntarakenteen vapaaehtoiseen tiivistämiseen **taloudellisia esteitä poistamalla.**"
- "Sitoudutaan **perusopetuksen pitkäjänteiseen kehittämiseen ja rahoitukseen** sekä opetus-suunnitelman toimeenpanoon."



Viktiga punkter ur kommunernas synvinkel



Positivt!

- "De temporära **nedskärningarna i statsandelarna** kommer att ta slut 2020."
- "De åtgärder som minskar, ökar eller utvidgar kommunernas uppgifter och skyldigheter samt de ändringar i beskattningsgrunden som påverkar den kommunala ekonomin ska **kompenseras enligt nettobelopp.**"
- Finansieringen av **bastrafikledshållningen** ökas med 300 miljoner euro per år.
- Kommunernas roll som **anordnare av sysselsättningstjänster** ska stärkas.

Tomt prat...

- "Kommunernas uppgifter ska finansieras på ett hållbart sätt med deras egna skatteinkomster och med ett **rättvist och tillräckligt** statligt stöd."
- "Genom att **ekonomiska hinder undanröjs** ska kommunerna uppmuntras att frivilligt förtäta kommunstrukturen."
- "Det kommer att göras ett åtagande för **utveckling och finansiering av den grundläggande utbildningen på lång sikt** samt för genomförandet av läroplanen."



Menolisäykset vuoden 2023 tasolla verrattuna kevään 2019 tekniseen JTS:ään

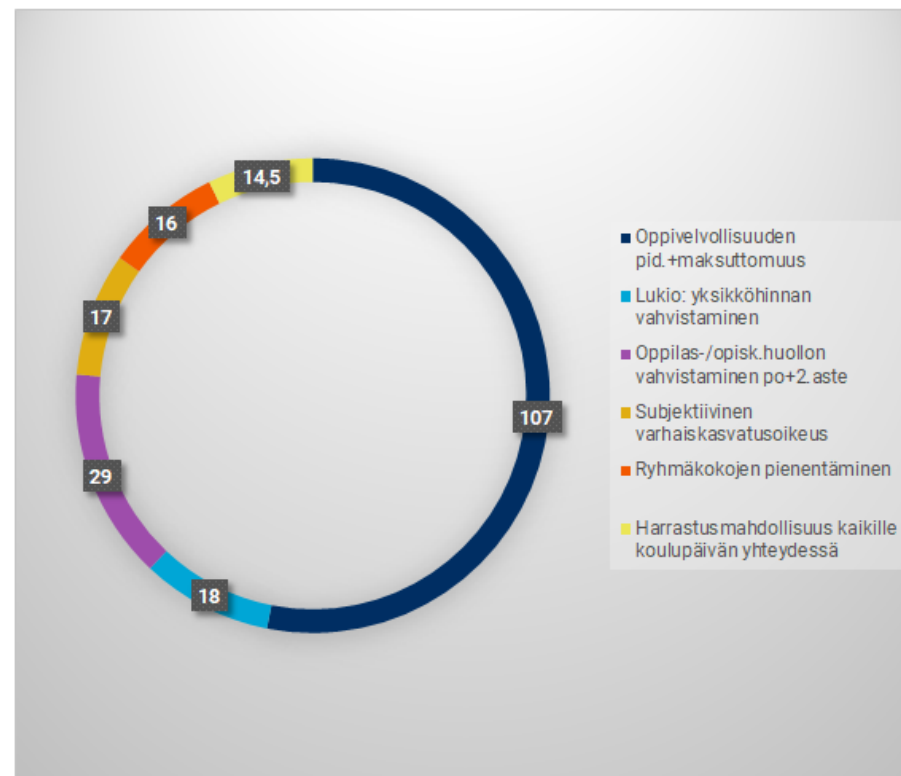
	Miljoonaa euroa
3.1 Hiilineutraali ja luonnon monimuotoisuuden turvaava Suomi	98
3.1.1 Asuntopolitiikka	12
3.2 Suomi kokoaan suurempi maailmalla	100
3.3 Turvallinen oikeusvaltio Suomi	40
3.3.1 Oikeusvaltion kehittäminen	15
3.3.2 Puolustuspolitiikka	10
3.4 Elinvoimainen Suomi	125
3.4.1. Liikenneverkon kehittäminen ja ylläpitäminen	20
3.4.2 Maatalous	35
3.5 Luottamuksen ja tasa-arvoisten työmarkkinoiden Suomi	65
3.6 Oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi (sis. 3.6.1 sosiaali- ja terveyspalvelut)	270
3.6.2 Sosiaaliturvan uudistaminen	300
3.7 Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden Suomi	201,5
3.7.1 Kulttuuri-, liikunta- ja nuoris asiat	22,5
Josta jakamattomasta varauksesta	-84
Yhteensä	1 230

Rahoitus

Hallitusohjelma 2020-2023

Määrärahalisäykset osaaminen, sivistys ja innovaatiot vuoden 2023 tasossa M€.

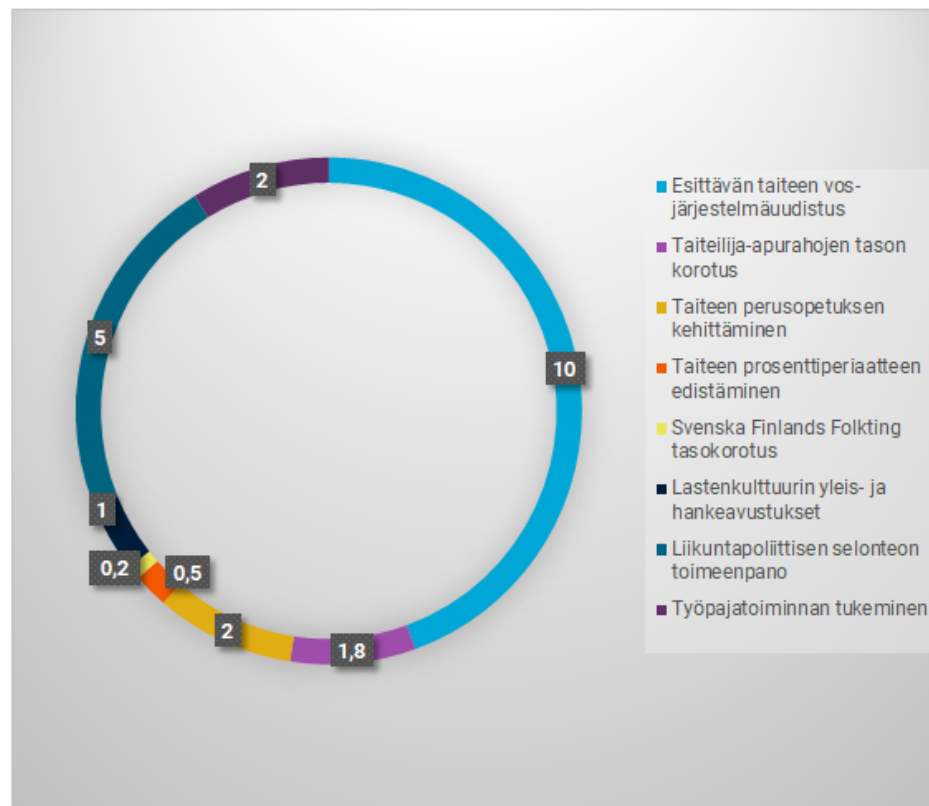
Yhteensä 201,5 miljoonaa euroa



Hallitusohjelma 2020-2023

Määrärahalisäykset kulttuuri-, liikunta ja nuorisoasioihin vuoden 2023 tasossa M€.

Yhteensä 22,5 miljoonaa euroa



Kertaluonteiset tulevaisuusinvestoinnit hallituskaudella (hankehumppaako??)

Osaaminen

LAPE-rahoitus kohdassa Sosiaaliturvan uudistaminen (54 M€)

Toimenpide	Milj. euroa 2020–2022 yht.
Ammatillisen koulutuksen opettajat	235
Peruskoulun laatu- ja tasa-arvo-ohjelma	190
Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma	205
Jatkuva oppiminen	15
Korkeakoulujen jatkuva oppiminen sekä yhteistyö- ja alustamallin luominen	5
Harrastusmahdollisuus kaikille koulupäivän yhteydessä – Suomen Islannin malli	40
Lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelma	20
Lippulaivahankkeet	20
Yhteensä	730

Kertaluonteiset tulevaisuusinvestoinnit hallituskaudella Kulttuuri-, liikunta- ja nuorisoasiat

Toimenpide	Milj. euroa 2020–2022 yht.
Elokuva-alan ja audiovisuaalisen alan tuotantotuki	36
Creative Business Finland	6
Kulttuurin keskeiset tila-/rakennushankkeet	10
Kulttuuritoimintaa tukeva rahasto	15
Poikkihallinnollinen liikkumishjelma, liikuntapoliittinen koordinaatioelin, liikkuva koulu -ohjelman laajentaminen	24,6
Liikuntapaikkarakentaminen ja kansallinen virkistyskäyttöstrategia	12
Yleisten kirjastojen saavutettavuus, kirjastoautot, kokoelmien monimuotoisuus	3,9
Kirjastoaineistojen hankinta	1,7
Etsivä nuorisotyö	9
Valmistaudutaan rahoittamaan Euroopan kulttuuripääkaupunkia vuonna 2026	0,6
Valtakunnallinen digitaalinen järjestelmä helpottamaan yhteys- ja yksilöintitietojen siirtämistä etsivälle nuorisotyölle	1,2
Yhteensä	120

Keskeisiä Antti Rinteen hallitusohjelman kuntapäätöksiä

Toimenpiteen kustannusvaikutukset, milj. euroa	Antti Rinteen hallitusohjelma	Kuntaliitto alustavat arviot	Erotus	Lisähuomioita
Sosiaali- ja terveystalvet, yhteensä 270 milj. euroa				
Sitova hoivamitoitus 0,7:ään ympärivuorokautisen hoivan yksikössä	70	200	-130	Haarukka 200-250 milj. euroa.
Peruspalveluiden saatavuus (hoitotakuun kiristäminen)	50	100	-50	Henkilöstön saatavuus saattaa aiheuttaa lisäkustannuksia
Kotihoidon ja omaishoidon resurssointi	45			Hallitusohjelmassa ei avata tätä linjausta.
Asiakasmaksulain uudistaminen	45			
Osaaminen ja sivistys, yhteensä 201,5 milj. euroa				
Oppivelvollisuuden pidennys 18-ikävuoteen ja maksuton toinen aste	107	183	-76	Kustannukset riippuvat toteutusmallista
Lukiokoulutuksen yksikköhinnan vahvistaminen	18			
Oppilas- ja opiskelijahuollon vahvistaminen, sitova mitoitus toisen asteen opiskelijahuollon palveluihin	29			Kustannukset riippuvat toteutustavasta
Subjektiiivinen varhaiskasvatusoikeus	17	Suuruusluokka oikea		
Ryhmäkokojen pienentäminen varhaiskasvatuksessa	16	Suuruusluokka oikea		
Harrastusmahdollisuus koululaisille	14,5			Tilastoja harrastustoiminnan rahoituksesta ei ole
Vahvistetaan suomi/ruotsi toisena kielenä (S2) -opetusta varhaiskasvatuksessa velvoittavaksi				Lapsimäärä vähäinen
YHTEENSÄ	470		-256	

Centrala kommunbeslut i Antti Rinnes regeringsprogram

Åtgärdens kostnadseffekt, miljoner euro	Antti Rinnes regeringsprogram	Kommunförbundets preliminära bedömning	Skillnad	Kommentarer
Social- och hälsovårdstjänster, sammanlagt 270 miljoner euro				
En bindande minimidimensionering (0,7) för omsorgspersonalen i enheter med heldygnsomsorg slås fast.	70	200	-130	Inom spannet 200–250 miljoner euro.
Tillgången till basservice (skärpt vårdgaranti)	50	100	-50	Personaltillgången kan innebära extra kostnader
Resurserna i hemvården och närståendevården	45			Förklaras inte i regeringsprogrammet.
Revidering av klientavgiftslagen	45			
Kunnande och bildning, sammanlagt 201,5 miljoner euro				
Höjning av läropliktsåldern till 18 år och avgiftsfri utbildning på andra stadiet	107	183	-76	Kostnaderna beror på genomförandet
Fastställande av pris per enhet för gymnasieutbildning	18			
Stärkande av elev- och studerandevården, bindande dimensionering av studerandevårdstjänsterna på andra stadiet	29			Kostnaderna beror på genomförandet
Subjektiv rätt till småbarnspedagogik	17	Storleksklassen är riktig		
Minskning av gruppstorlekarna inom småbarnspedagogiken	16	Storleksklassen är riktig		
Möjlighet för alla skolelever att delta i hobbyer	14,5			Det finns ingen statistik om finansiering av hobbyverksamhet
Obligatorisk undervisning i finska eller svenska som andra språk (S2) inom småbarnspedagogiken ska främjas				Ringa antal barn
SAMMANLAGT	470		-256	

Toimenpiteet

- Hallitus laatii vuoden 2020 loppuun mennessä osaamisen ja oppimisen tiekartan vuodelle 2030, jossa etsitään yhteiset pitkän aikavälin keinot Suomen koulutus- ja osaamistason nostamiseksi, koulutuksellisen tasa-arvon vahvistamiseksi ja oppimiserojen kaventamiseksi.
- Hallitus ryhtyy sen pohjalta tarvittaviin toimenpiteisiin.
- Tarkastelu kohdistuu koko koulutusjärjestelmään ja sen kehittämiseen molemmilla kansalliskielillä.

Kuntaliitto

- Kuntaliitto kannattaa koulutuspoliittisen selonteon laatimista
- Miten selonteko laaditaan?
- Ketkä osallistuvat valmisteluun?

- Regeringen kommer före utgången av 2020 att utarbeta **en färdplan för kunnande och lärande för 2030**.
- Målet är att hitta **gemensamma långsiktiga metoder** för att höja utbildnings- och kunskapsnivån, **stärka den utbildningsmässiga jämlikheten och minska skillnaderna** i lärande i Finland.
- **Den svenskspråkiga utbildningens särdrag, utmaningar och utvecklingsbehov** (från småbarnspedagogiken till högskoleutbildningen) **ska utredas på ett övergripande sätt och ett långsiktigt åtgärdsprogram** utarbetas i syfte att trygga jämlikheten.
 - Ministern har preciserat, att man kommer att göra en utbildningspolitisk redogörelse, där de stora linjerna skall ritas upp av regeringen och redogörelsen kommer att behandlas i riksdagen
 - Svenskspråkig utredning en del av redogörelsen?
 - Hur gör man upp redogörelsen? Vem deltar i arbetet?

Jokainen peruskoulun päättävä suorittaa toisen asteen koulutuksen

Toimenpiteet

- Vahvistetaan ohjausta ja opiskelijahuollon palveluita
- Vahvistetaan peruskoulun mahdollisuuksia tarjota jokaiselle riittävät valmiudet suoriutua toisen asteen koulutuksesta
- **Korotetaan oppivelvollisuusikä 18 ikävuoteen**
- Kehitetään valmistavia koulutuksia ja nivelvaiheen ohjausta
- Korvataan täysimääräisesti oppivelvollisuustehtävään liittyvät kustannukset
- Tehdään selvitys **maksuttomasta** toisen asteen koulutuksesta ja oppimateriaalikustannusten alentamisesta

Kuntaliitto

- Edellyttää laajaa valmistelua, sillä tässä on suuri riski käyttää yhteiskunnan rajallisia resursseja tehottomasti
- **Kustannusvaikutukset arvioitava realistisesti**
- Perusopetuksen lisäopetus (kymppiluokka) on yllättäen sijoitettu toisen asteen koulutuksen sisälle
- Edellyttää vastuiden määrittämistä - kenellä on kokonaisvastuu ja mikä on vastuun sisältö?

Förlängning av läropliktsåldern enligt regeringsprogram

Det ska säkerställas att alla som går ut grundskolan slutför en utbildning på andra stadiet:

- Handledningen och tjänsterna inom elev- och studerandevården ökas liksom också grundskolans möjligheter att säkerställa att varje studerande har tillräckliga färdigheter för att klara av en utbildning på andra stadiet.
- Läropliktsåldern höjs till 18 år. Läroplikten kan innefatta olika studie- och stödformer som kan inkluderas i examina på andra stadiet, bland annat **tionde klasser, folkhögskolor, verkstadsverksamhet, rehabilitering och handledande utbildning**. En förlängning av läroplikten förutsätter att **utbildningen på andra stadiet är avgiftsfri**. I samband med beredningen **utreds orsakerna till avbrott på andra stadiet och behövliga åtgärder vidtas för att undanröja orsakerna**. Det görs också en utredning om avgiftsfri utbildning på andra stadiet och om sänkta kostnader för studiematerial och utifrån utredningen vidtas de åtgärder som behövs för att genomföra en genuint avgiftsfri utbildning på andra stadiet
- De förberedande utbildningarna på andra stadiet och handledningen i övergångsskedet ska utvecklas som en del av läroplikten i syfte att underlätta övergången till utbildning på andra stadiet. Anslagsbehovet ska säkerställas för alla studie- och stödformer. Anordnarna av olika utbildningsformer som anknyter till läropliktsuppgiften ersätts till fullt belopp för kostnaderna för uppgiften, på samma sätt som det redan har gjorts i fråga om bestämmelserna om utbildning för invandrare.

Jatkuva oppiminen

Toimenpiteet

- Toteutetaan parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistus, jolla vastataan läpi elämän jatkuvaan tarpeeseen kehittää ja uudistaa omaa osaamista.
- Kokonaistarkastelussa otetaan huomioon koko koulutuspolun koulutuksen tarjonnan ja rahoituksen, sosiaaliturvan, muutosturvan, työttömyysturvan, omaehtoisen ja työvoimapolitiittisen koulutuksen sekä osaamisen tunnistamisen niveltyminen uuteen järjestelmään.
- Jatkuvan oppimisen uudistus toteutetaan kolmikantaisena yhteistyönä yhdessä koulutuksenjärjestäjien kanssa.
- **Eri koulutusasteiden toimintaa, ohjausta ja rahoitusta kehitetään siten**, että Suomeen syntyy kattava tarjonta työelämälähtöisiä, monimuotoisia jatkuvan oppimisen koulutuskokonaisuuksia.
- **Luodaan kattavat elinikäisen ohjauksen palvelut**, jotta kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet jatkuvaan oppimiseen ja jotta osaamisen kehittämistä ohjataan yksilön ja yhteiskunnan kannalta strategisesti. Ohjauksen avulla tuetaan myös aikuiskoulutuksessa aliedustettujen ryhmien osallistumista jatkuvaan oppimiseen.

Selvitykset/Työryhmät

- Hallituksen jatkuvaa oppimista koskevien linjausten toteuttamista varten OKM asettaa Jatkuvan oppimisen uudistus – hankkeen.
- Hanketta ohjaa parlamentaarinen jatkuvan oppimisen uudistusryhmä.
- Parlamentaarisen ryhmän tueksi työmarkkinajärjestöistä koottu ryhmä
- Koko työtä tukemaan asetetaan laaja-alainen seurantaryhmä.

Kuntaliitto

Erilaisten ratkaisujen
kustannusvaikutukset,
rahoitusratkaisut.

> Kenellä jatkossa oikeus maksuttomaan koulutukseen?

Tuetaan tasa-arvoista vuorovanhemmuutta. Mahdollistetaan lapselle kaksi tasavertaista osoitetta.

Hallitusohjelma

- Tuetaan tasa-arvoista vuorovanhemmuutta.
- Mahdollistetaan lapselle kaksi tasavertaista osoitetta.

Kuntaliitto

- Tuleeko kirjaus vaikuttamaan kunnan esi- ja perusopetuksen järjestämisvelvollisuuteen?
- Voisiko vaikuttaa kunnan velvollisuuteen järjestää koulumatkaetuus kahdesta eri osoitteesta?
- Voisiko lapsen opetuksen järjestämisvelvollisuus jakautua kahdelle kunnalle?
- Nykyinen valtiosuusjärjestelmä ei tunnista tilannetta, jossa oppilaan opetuksen järjestäminen on jakautunut kahden opetuksen järjestäjän välillä.
- Jos hallitusohjelman kirjauksella on vaikutuksia kunnan esi- ja perusopetuksen järjestämisvelvollisuuteen, asia edellyttää laajaa valmistelua ja vaikutusten arviointia. Asiaa tulee tarkastella sekä kuntien järjestämisvelvollisuuden että kuntien ja valtion kustannusvaikutusten mutta myös oppilaan opetuksellisten oikeuksien turvaamisen ja opetuksen järjestämisen näkökulmasta.
- Jatkossakin kunnan esi- ja perusopetuksen järjestämisvelvollisuuden tulee määräytyä yhden osoitteen perusteella.
- Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 18/2018 (Etuudet ja palvelut lasten vuoroasumistilanteissa - lasten vuoroasumista selvittäneen työryhmän loppuraportti)
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160840/STM_rap_18_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Toimenpiteet

- **Luodaan Islannin mallista suomalainen toteutus. Vahvistetaan** koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa ja sen laatua, kerhotoimintaa sekä yhteistyötä kuntien ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä.
- **Edistetään** lastenkulttuuria. **Tuetaan** taiteen perusopetusta ja nostetaan lastenkulttuurin yleis- ja hankeavustuksia.
- **Tehdään** Liikkuva Suomi –ohjelma. Laajennetaan **Liikkuva koulu** –ohjelmaa eri elämänvaiheisiin.
- **Liikuntapaikkarakentamisen tuki ja ylläpito.** Keinot sisältää mm. lapsille keskeisten liikkumista edistävien ympäristöjen (kuten puistot, viheralueet) lisäämisen.

Selvityksen/työryhmät

- **Taataan** jokaiselle lapselle ja nuorelle aito mahdollisuus mieluisaan harrastukseen koulupäivän yhteydessä.
- **Käynnistetään valmistelu**, jonka tavoitteena on edistää maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä.
- Osana laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaa vahvistetaan koulun merkitystä yhteisön keskuksena ja hyvinvoinnin edistäjänä.

Kuntaliitto

- Lasten ja nuorten vapaa-aikaatoimintaa ei käsitellä laaja-alaisena ja monimuotoisena kokonaisuutena
- Toimenpiteet kohdentuvat kapeaan joukkoon lapsi ja nuoria
- Hallitusohjelma sisältää viitteitä harrastustakuun toteuttamisesta
- Hallituksen tulevaisuusinvestointirahoitusta tiedossa

- Alla barn och unga ska garanteras en genuin möjlighet att ha en hobby som intresserar dem i anknytning till skoldagen.
- Finland ska skapa en egen version av den isländska modellen.
- Skolornas morgon- och eftermiddagsverksamhet och kvaliteten på verksamheten, klubbverksamheten och samarbetet mellan kommunerna och aktörer inom den tredje sektorn ska stärkas.
- En beredning inleds i syfte att främja avgiftsfria hobbyer i anknytning till skoldagen.
 - 40 milj.
 - Kommunernas roll? Övergripande ansvar över sektorgränser.

Liikuntalaki

Kirjastolaki

Nuorisolaki

Laki kuntien
kulttuuritoiminnasta

Laki vapaasta
sivistystyöstä

Laki taiteen
perusopetuksesta

Varhaiskasvatuslaki

Perusopetuslaki

Tasa-arvo ja
yhdenvertaisuus

Liikunta- ja
urheilu

Vapaan
sivistystyö

Lasten ja
nuorten vapaa-
aikapalvelut
kunnissa

Kulttuuri

Kirjastot

Nuoriso

Varhaiskasvatus

Perusopetus

Harrastustoiminta

Vapaa-aika

Tilat, puitteet, paikat

Koulujen kerhotoiminta

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Avoin toiminta

Hallitusohjelma

- Lapsistrategia (hallinnonrajat ylittävä lapsi- ja perhelähtöisyys, parlamentaarinen valmistelu)
- Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa jatketaan (perhekeskustoimintamalli, neuvoloiden rooli, parisuhdetyö, vanhemmuuden tuki ja kotipalvelu)
- LAPE rahoitus kirjattu kohtiin SOTE -uudistus (4 M€) ja tulevaisuusinvestointina kohtaan Sosiaaliturvan uudistaminen (54 M€)
- Lapsi- ja nuorisopoliittinen ministerityöryhmä
- Poikkihallinnollisuus, yhdyspinnat, yhteistyö maakuntien ja kuntien välillä

Kuntaliitto

- Lasten ja nuorten hyvinvoinnissa arjen lähipalvelut keskiössä (mm. varhaiskasvatus, koulut), lapsistrategian ja LAPE- toimenpiteiden jatkovalmistelu tehtävä sivistyksen ja soten yhteistyönä
- OKM:n hallinnonala tulee olla vahvasti mukana, vaikka LAPE- rahoitus on kirjattu Sote-palveluiden yhteyteen
- Sote-uudistuksen valmistelussa ns SISOTE-yhdyspinnat on huomioitava ja valmisteltava yhteistyössä

Uudet velvoitteet

- Lapsen tukeminen varhaiskasvatuksessa (**kolmiportaisen tuen malli**)
- Subjekttiivisen varhaiskasvatusoikeuden **rajaus poistetaan** (Lakiesitys jo valmistelussa – voimaantulo mahdollisesti 08/2020)
- Suhdelukuja muutetaan, **ryhmäkoko** (asetusmuutos, voimaantulo mahdollisesti 08/2020)
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmavelvoite varhaiskasvatukseen
- Suomi tai ruotsi toisena kielenä (s2)-opetus varhaiskasvatuksessa velvoittavaksi
- Selvitetään yksityinen varhaiskasvatus luvanvaraiseksi ja voitontavoittelun rajoittaminen

Selvitykset/Työryhmät

- **Osaamisen ja oppimisen tiekartta (koko sektori)**
- Ruotsinkielisen koulutuksen erityispiirteet, haasteet ja kehittämistarpeet - toimenpideohjelma
- Neuvolapalvelujen interventiohanke varhaiskasvatuksen osallistumisen lisäämiseksi
- Käynnistetään toimenpideohjelma varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostamiseksi.
- Varhaiskasvatuksessa tapahtuvan kiusaamisen ehkäisemisen ohjelma
- Arvioidaan varhaiskasvatuksen henkilöstö- ja lisäkoulutustarpeet kaikissa henkilöstöryhmissä
- Toteutetaan varhaiskasvatuksen laatukriteerit
- Selvitys yksityisen varhaiskasvatuksen voitontavoittelun estämisestä
- Selvitetään, miten paperittomien ja turvapaikkaa hakevien lasten oikeus varhaiskasvatukseen toteutuu.
- Selvitetään varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lainsäädännön päivitystarpeet viittomakielilain ja YK:n vammaissopimuksen mukaiseksi

Kuntaliitto:

- Yleisesti varhaiskasvatuksen osalta tulossa **jonkin verran uusia velvoitteita** ja selvitysten kautta mahdollisesti uusia tehtäviä.
- Kirjausten osalta vaikuttaa siltä, että varhaiskasvatuksen **järjestämiskustannukset tulevat nousemaan osin merkittävästi.**
- Perhevapaaudistuksen vaikutukset varhaiskasvatukseen
- Kotihoidontuki säilyy ennallaan
- **Varhaiskasvatukseen osallistumista** pyritään lisäämään

Uudet velvoitteet

Siirtymät esiopetus > perusopetus > toinen aste

- **Käynnistetään** perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma
- **Muodostetaan** esi- ja perusopetuksesta yhtenäisempi kokonaisuus
- **Varmistetaan**, että jokaisella peruskoulun päättävällä on valmiudet suorittaa toisen asteen tutkinto
- **Vahvistetaan** oppilaan ohjausta sekä oppilas- ja opiskeluhuollon palveluita
- **Taataan** jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastukseen koulupäivän yhteydessä

Selvitykset/Työryhmät

- **Selvitetään** kaksivuotisen esiopetuksen toteuttaminen
- **Tarkastellaan** erityisopetuslainsäädännön ja siihen sisältyvän inklusion toimivuutta ja näihin kohdennettujen resurssien riittävyyttä muun muassa oppilaiden yhdenvertaisuuden ja opettajien jaksamisen näkökulmasta
- Laaditaan **erillisohjelma** maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimisedellytysten ja koulutussiirtymien turvaamiseksi
- **Kokonais selvitys** ruotsinkielisen koulutuksen erityispiirteistä ja toimenpideohjelman luonti
- **Selvitetään tukiopinto-ohjaus** peruskoulusta toiselle asteelle osana oppivelvollisuusiän korotuksen valmistelua
- **Käynnistetään valmistelu**, jonka tavoitteena on edistää maksuttomia harrastusmahdollisuuksia koulupäivän yhteydessä.

Kuntaliitto:

- Rahoituskysymykset
- **Selvitykset voivat aiheuttaa lainsäädäntömuutoksia, uusia tehtäviä, lisävelvoitteita, kustannuksia**
- Selvitysten laajuus ja aikataulutus jokseenkin epäselvää
- Erityisryhmien tarkastelu osana koulutuspoliittista selontekoa ja/tai irrallisina asioina sekä niiden vaikutukset
- Suomen Islannin malli lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi
- Viitteet raja-/yhdyspintoihin kuten lapsi- ja perheystävällisyyden edistäminen sekä matalankynnyksen tukipalveluiden vahvistaminen perusopetuksen yhteydessä

Toimenpiteet

- Säädetään sitovista mitoituksista toisen asteen opiskeluhuollon palveluihin
- Selvitetään sitovat mitoitukset opinto-ohjaajien määrästä toisen asteen koulutuksessa
- Selvitetään miten toisen asteen koulutuksessa opiskelijoiden tosiasialliset mahdollisuudet opiskella kokonaisuuksia sekä ammatillisessa että lukiokoulutuksessa toteutuvat
- Selvitetään miten kaikki koulutuksen järjestäjät pystyvät tarjoamaan tämän mahdollisuuden muun muassa rahoituskannustimia kehittämällä ja vahvistamalla toisen asteen koulutuksen järjestäjien yhteistyötä myös harvaan asutuilla seuduilla

Kuntaliitto

- Opiskeluhuollon palveluilla sekä opinto-ohjauksella voidaan osaltaan parantaa jokaisen nuoren mahdollisuutta toisen asteen koulutuksen suorittamiseen. Opiskelijoiden tarpeet ovat kuitenkin yksilöllisiä ja toimintaympäristö erilainen maan eri osissa. Sitovat mekaaniset normitukset yhdistettynä ikäluokkakehitykseen ja riittämättömään rahoitukseen heikentävät koulutuksen järjestämismahdollisuuksia.
- Toisen asteen koulutuksen perusrahoituksen tulee olla riittävä, jotta kunnat ja koulutuksen järjestäjät voivat järjestää opiskelijoiden lähtökohdista parhaat mahdolliset palvelut.

Toimenpiteet

- Selvitetään jälkiohjausvelvoitteen ulottamista ammatilliseen koulutukseen
- Vahvistetaan ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanoa erityisesti kokonaisten opiskelupäivien ja –viikkojen toteutumista sekä työpaikoilla tapahtuvaa oppimista sekä oppisopimuskoulutusta tukien
- Ministeriön on laadittava yhdessä koulutuksen järjestäjien kanssa malli kokonaisten koulupäivien toteuttamisesta.
- Lisätään opettajien määrää
- Kasvatetaan ammatillisen koulutuksen rahoitustasoa turvaamaan koulutuksen laatu
- HO: Selvitetään kuntalain säännöksiä kilpailuneutraliteetista kunnan toteuttamassa elinkeinopolitiikassa kohtuullisuuden takaamiseksi kuntien näkökulmasta.

Kuntaliitto

- Erityisesti nuorten perusopetuksen päättäneiden osalta riittävä ja laadukas opetus ja ohjaus on tärkeää.
- Parhaaseen lopputulokseen päästään jos HOKS tehdään lain edellyttämällä tavalla ja koulutuksen järjestäjillä on riittävät taloudelliset resurssit toimintalainsäädännön mukaisen toiminnan järjestämiseen.
- **Kommentti:** Selvityksessä huomioitava myös ammatillisen koulutukseen liittyvät kilpailuneutraliteettikysymykset. Vaikutukset merkittäviä kuntaperusteisille ammatillisen koulutuksen järjestäjille ja eri alueiden osaavan työvoiman saatavuuteen sekä koko koulutussektoriin. (MKS)

Toimenpiteet

- Vahvistetaan lukiokoulutuksen laatua ja uuden lukiolain toimeenpanoa
- Hallitus asettaa tavoitteeksi toisen kotimaisen kielen palauttamisen pakolliseksi aineeksi ylioppilastutkinnossa

Kuntaliitto

- **Lukiokoulutuksen laskennallinen rahoitusvaje pysyy hallitusohjelman mukaan koko hallituskauden noin sadassa miljoonassa eurossa**
- Rahoitusvaje heikentää siten tosiasiallisesti lukiokoulutuksen laatua ja säädösten toimeenpanoa
- Ylioppilastutkinnon rakenteen muuttaminen kokeen pakollisuutta lisäämällä heikentäisi toteutuessaan etenkin pienten ja keskikokoisten koulutuksen järjestäjien mahdollisuutta laajaan opintotarjontaan

Toimenpiteet

- Tavoitteena on jatkuvan oppimisen edistäminen ja aikuisten puuttuvien perustaitojen vahvistaminen.
- Tarjotaan yksilöityjä koulutuskokonaisuuksia vapaan sivistystyön oppilaitoksissa. Erityisenä painopisteenä otetaan huomioon vähän koulutetut, uudelleenkoulutettavat työttömät ja työttömyysuhan alla olevat.
- Oppivelvollisuuden pidentäminen ja omaehtoisen koulutuksen niveltymisen järjestelmään.

Selvitykset/Työryhmät

OKM:n osaamisen tunnistamista ja tunnustamista kehittävä työryhmä vireillä 2019. Tukee koulutuksen niveltymistä koulutusjärjestelmässä.

Taiteen perusopetuksen rahoitusjärjestelmän uudistaminen. Selvitys valmistunut 2019. Työryhmä perustettaneen.

Kuntaliitto

- Toimenpiteet ovat Kuntaliiton tavoitteiden mukaista.
- Kansanopistot mainitaan liittyen oppivelvollisuuden pidentämisen keinovalikoimaan.
- Tarkastellaan myös muun vapaan sivistystyön mahdollisuuksia tukemassa oppivelvollisuuden suorittamista.
- Perustaitojen vahvistaminen etenkin aliedustetuille ryhmille on yksi vapaan sivistystyön painopiste.
- Kansalaisopistot toimivat taiteen perusopetuksen järjestäjänä.

Toimenpiteet

- Nuoret ja heidän elämänsä liittyvät erilaiset palvelut, toimenpiteet ja tarvittavat resurssit näkyvät moninaisina kirjauksina hallitusohjelmassa. Nuoret on mainittu ohjelmassa erikseen yli 80 kertaa ja nuorisoa koskevia mainintoja on kaikissa hallitusohjelman strategisissa kokonaisuuksissa.

Kirjaukset hallitusohjelman kohdassa 3.7.1

- Kompensoidaan** arpajaislain vaikutuksia esim. siirtämällä kuntien valtionosuudet asteittain budjet-tivaroihin ja palautetaan etsivän nuorisotyön rahoitusta nuorisotoimen momentille.
- Kehitetään** valtakunnallinen digitaalinen järjestelmä helpottamaan yhteys- ja yksilöintitietojen siirtämistä etsivälle työlle.
- Nuorten kuulemisvelvoitetta **vahvistetaan**.
- Kannustetaan** lapsi- ja nuorilähtöiseen budjetointiin.
- Tehdään** liikkuva Suomi –ohjelma ja **laajennetaan** Liikkuva koulu -ohjelmaa eri elämänvaiheisiin.
- Tuetaan** liikuntapaikkojen rakentamista, **pienennetään** korjausvelkaa ja **parannetaan** energiatehokkuutta.
- Lisätään ja perusparannetaan** lähiliikuntapaikkoja ja ulkoilureitistöjä, -puistoja ja viheralueita.
- Edistetään** ikääntyneiden liikkumista.

Selvitykset/Työryhmät

- Laaja-alaiset nuoria ja heidän elämänsä koskevat hallitusohjelman kirjaukset kootaan **Valtakunnallisen nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaan (VANUPO)**. Sen pääteemana ovat nuorten syrjäytymisen ehkäisy ja osallisuuden vahvistaminen.
- Nuorisopolitiikan koordinaatiota parannetaan ja perustetaan **lapsi- ja nuorisopoliittinen ministerityöryhmä** sekä parannetaan nuorisopolitiikan yhteistyötä eri toimijoiden kesken..
- Nuorisolain päivittäminen**; avustusprosessien sujuvoittaminen
- Liikkumishjelma ja sen arviointiyksikkö** luodaan ensisijaisesti valtioneuvoston kansliaan.
- Perustetaan **liikuntapoliittinen koordinaatioelin**.
- Luodaan **kansallinen virkistyskäyttöstrategia**.

Kuntaliitto:

- VANUPO-ohjelman tulee olla kaikkien nuorten ohjelma. Toimenpiderepertuaaria ja resursseja ei tule kohdentaa yksinomaan haavoittuvassa asemassa olevien nuorten kanssa toimimiseen, vaan muistaa nuorisotyön ja -politiikan universaali luonne.
- Rahoituskysymykset:
 - kannattaa tavoitetta siirtää valtionosuudet veikkausvoittorahoista budjetin puolelle.
 - Kuntaliitto ehdottaa kuntien nuorisotyön valtionosuuden kiinnittämistä vuoden 2019 tasolle, 7,975 miljoonaan euroon.
 - Vuonna 2017 kunnat investoivat liikuntapaikkoihin n. 190 miljoonaa euroa. VTT:n mukaan liikuntapaikkojen korjauksiin ja kunnossapitoon tulisi kuitenkin käyttää vuodessa 380 miljoonaa euroa. Valtion tuella on ratkaiseva vaikutus rakentamis- tai peruskorjaushankkeen käynnistymiselle. Tukipolitiikkaa tulisi ohjata vähintään vaalikauden mittaisesti esim. liikuntapaikkarakentamisen Suunta-asiakirjalla.
- Työryhmien työ/ selvitykset voivat aiheuttaa uusia tehtäviä, lisävelvoitteita, kustannuksia.**

Tavoitteet

- **Siirretään** valtionosuudet asteittain Veikkauksesta budjettivaroihin.
- **Turvataan** kulttuurin toimintaedellytykset huolehtimalla valtionosuuksien tasosta.
- **Huolehditaan** kirjastojen saavutettavuudesta, kirjastoautoista ja kokoelmien monipuolisuudesta.
- **Kehitetään** kulttuuripalveluita.
- **Vahvistetaan** kulttuurimatkailua ja luovia aloja. Rahoitetaan Euroopan kulttuuripääkaupunkia 2026.
- **Tuetaan** taiteen perusopetusta ja nostetaan lastenkulttuurin avustuksia.
- **Selvitetään** tilojen yhteiskäyttöä, kiertuetoiminnan edellytysten parantamista ym.

Toimenpiteet/Työryhmät

- **Toteutetaan** taiteen toimintaedellytysten parantamiseksi esittävien taiteiden valtionosuusjärjestelmän uudistus. Uudistus koskee kaikkia esittävän taiteen toimijoita.
- Pitkällä aikavälillä **pyritään** kasvattamaan kulttuurin ja taiteen osuutta valtion budjetissa asteittain yhteen prosenttiin.
- **Perustetaan** luovia aloja ja kulttuuritoimintaa tukeva rahasto.
- **Selvitetään** minimikorvausten määrittelemistä eri taiteenaloilla korvauskäytäntöjen yhtenäistämiseksi
- **Käynnistetään** ohjelma kulttuuritilojen käytön tehostamiseksi.

Kuntaliitto:

- Kannattaa tavoitetta siirtää valtionosuudet veikkausvoittorahoista budjetin puolelle.
- Kuntaliitto on mukana kehittämässä esittävän taiteen vos-järjestelmää, että alueellinen, pysyvä tarjonta turvataan.
- Kuntaliitto painottaa, että kulttuurin määrärahoissa on huomioitava kuntien kulttuuri- ja kirjastotoiminnan perusrahoitus.
- Taiteen perusopetuksen rahoituksen uudistamisessa tulee määrärahojen lisäyksen ohella ottaa huomioon harrastustoiminnan tukeminen ja joustavat toimintatavat.